

Sygn. akt III CNP 22/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa J.D.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń [...] z siedzibą w [...] o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 października 2016 r.,
na skutek skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 11 kwietnia 2014 r., sygn. akt II Ca .../13,

- 1) odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;**
- 2) zasądza od J.D. na rzecz Towarzystwa Ubezpieczeń [...] w [...] kwotę 2400 zł (dwa tysiące czterysta) tytułem kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy w [...] oddalił roszczenie powoda skierowane przeciwko ubezpieczycielowi o zasądzenie kwoty 27 435 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 sierpnia 2004 r. tytułem pozostałej części odszkodowania związanego z kradzieżą przez nieznaną sprawców z jego domu wskazanych ruchomości. Sąd ten stwierdził, że powód nie udokumentował posiadania przedmiotów wskazanych jako utracone.

Po rozpoznaniu apelacji powoda Sąd Okręgowy w [...] zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 900 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 sierpnia 2004 r., w pozostałej części powództwo i apelację oddalił.

Z dokonanych ustaleń wynika, że powód zawarł ze stroną pozwaną w dniu 7 sierpnia 2003 r., na okres od 8 sierpnia 2003 r. do 7 sierpnia 2004 r., umowę ubezpieczenia ruchomości domowych, zgodnie z postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia, zatwierdzonych uchwałą Towarzystwa Ubezpieczeń SAMOPOMOC S.A. nr 7/IV/97 z dnia 4 września 1997 r. (dalej: „ogólne warunki”). W nocy z 24 na 25 lipca 2004 r. doszło do kradzieży z włamaniem do domu powoda. W dniu 26 lipca 2004 r. powód dokonał zgłoszenia szkody w pozwanym Towarzystwie, podał, że skradziono mu następujące ruchomości: komplet zdobionej zastawy stołowej srebrnej (sztućców) na 12 osób nieznanego producenta, notebook Compaq Armada M-700 o nieustalonej konfiguracji, zegarek z elementami złotych zdobień marki Maurice La Croix, około 100 płyt CD z muzyką, nowe perfumy męskie Fahrenheit 200 ml, nowe perfumy męskie XS Paco Rabanne 100 ml, koniak Napoleon Medalion, koniak Courvazie oraz kasetka metalowa, jak też komplet wszystkich zamków oraz klódek. Zniszczeniu uległo zamknięcie okna. Ubezpieczyciel wypłacił odszkodowanie w wysokości 12 565 zł.

Maksymalna wartość notebooka Compaq Armada M - 700 w sierpniu 2004 r. wynosiła 7 843,62 zł brutto. Maksymalny koszt naprawy okna 797,22 zł brutto, a koszt jego wymiany z uwzględnieniem 20% stopnia zużycia obejmował kwotę 901,89 zł brutto. Hipotetyczna wartość maksymalna szkody została określona na sumę 34 282 zł, a składa się na nią 7 400 zł zegarek, 15 800

zł zastawa, 7 843,62 zł notebook, 135 zł kasetka metalowa koloru młotkowego, 2 600 zł płyty, 370 zł alkohole, 134 zł wymiana klódek, zamków i wkładek oraz 695 zł perfumy. Powód dokonał wymiany mechanizmu zamykającego okno, przekładając go z innego okna, które zostało po zakończeniu budowy domu.

Postanowienie § 9 ust. 1 ogólnych warunków przewidywało, że wysokość szkody ustala się według wartości przedmiotu tego samego lub podobnego rodzaju, gatunku, ustalonej na podstawie cen detalicznych, występujących w handlu. Powoda obciążał obowiązek udokumentowania posiadania utraconych przedmiotów, zgodnie z ogólną regułą wskazaną w art. 6 w związku z art. 805 § 2 pkt 1 k.c. za pomocą dopuszczalnych środków dowodowych. Wypełnił ten obowiązek w odniesieniu do wskazanych ruchomości. Przeprowadzone dowody nie pozwalały jednak na ich dookreślenie, co z kolei uniemożliwiało precyzyjne ustalenie wartości. Wynikająca z opinii biegłych wartość zastawy, zegarka, notebooka, płyt, kasetki na dokumenty oraz elementów zamków i klódek była jedynie hipotetyczna, z uwagi na brak wskazań, które mogłyby je skonkretyzować oraz rozpiętość cenową. W tej sytuacji wartość tych przedmiotów była taka, jaką powód mógł ponieść. Jedynie w odniesieniu do alkoholi kwota podana przez powoda została potwierdzona przez biegłego jako zgodna ze stosowanymi cenami. Niezasadne było żądanie odszkodowania za wymianę okna na nowe.

Sąd Okręgowy uznał, że należało ustalić odszkodowanie w odniesieniu do standardowych parametrów (laptop) lub cech utraconych rzeczy. W przypadku zastawy brak szczególnych cech co do okresu i miejsca jej wytworzenia, próby srebra, czy walorów artystycznych, które uzasadniałyby oznaczenie wartości powyżej ceny srebra. Odnośnie do zegarka Sąd uwzględnił jego typ jako średniej klasy egzemplarz podanej marki. Przy zastosowaniu kryteriów przewidzianych w art. 322 k.p.c. Sąd określił odszkodowanie na 60 % maksymalnej wartości, wynikającej z oszacowania przez biegłych, co stanowi 20 569 zł, a po doliczeniu wartości perfum 21 264 zł. Suma ta podlegała pomniejszeniu o wypłaconą kwotę 12 365 zł, a wynikająca stąd różnica została zasądzona na rzecz powoda.

Powód w skardze domagał się stwierdzenia niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego, podał, że jest on niezgodny z art. 322 k.p.c. Stwierdził,

że nieuzasadnione było zastosowanie tego przepisu w sytuacji, gdy wartość wszystkich przedmiotów została oszacowana przez biegłych, według kryteriów wskazanych w § 9 ust. 1 ogólnych warunków, a co najmniej do użycia tego uregulowania doszło w zbyt szerokim zakresie. Niezależnie od tego, zarzucił, że nieprawidłowe było określenie wartości ruchomości na poziomie niższym o 60% od szacunku dokonanego przez biegłych; nie wskazywały na taką ocenę wszystkie okoliczności sprawy. Wydanie tego wyroku wywołało szkodę w wysokości 18 535 zł, w odniesieniu do której powództwo zostało bezzasadnie oddalone.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i to szczególnego rodzaju, ponieważ przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu i jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego realizację roszczeń odszkodowawczych za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej, stosownie do art. 77 ust. 1 Konstytucji oraz art. 417¹ § 2 k.c.

Pojęcie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, które zostało użyte w art. 424¹ k.p.c., może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub oczywiście niewłaściwego zastosowania prawa. Przesłanką zatem stwierdzenia niezgodności prawomocnego wyroku z prawem jest wydanie go, w następstwie rażąco wadliwej, czyli sprzecznej z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami oraz z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo gdy stanowi ono wynik nieuzasadnionej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej, a zatem rozumienie go nie budzi żadnych wątpliwości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17; dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, z dnia 18 lutego 2009 r., I CNP 97/08, Biul. SN z 2009, nr 10, poz. 48; z dnia 9 listopada 2011 r., II CNP 23/11, niepubl.). Określenie niezgodności prawomocnego orzeczenia sądu z prawem, dokonywane

jest przy uwzględnieniu charakteru i istoty działalności jurysdykcyjnej sądu oraz przyznanej mu swobody orzeczniczej, w szczególności co do wyboru przeprowadzanej wykładni przepisów prawa oraz zastosowania go do ustalonego stanu faktycznego. Chodzi zatem o naruszenie prawa mające charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, nie zaś jako podstawa do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od Skarbu Państwa w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku. Przyjęte przez Sąd Najwyższy pojmowanie „niezgodności z prawem prawomocnego wyroku” odpowiada stanowisku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, który m.in. w wyroku z dnia 30 września 2003 r., C-224/01 w sprawie Gerhard Kobler przeciwko Austrii podkreślił się, że szczególne funkcje wypełniane w państwie przez sądy oraz zasada pewności prawa powodują, że państwo może ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym tylko wtedy, gdy sąd naruszył prawo w sposób oczywisty, w przypadku wykonywania władzy dyskrecjonalnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej państwa. Utrwaloną w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykładnię art. 424¹ k.p.c. podzielił także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11(OTK-A 2012, nr 8, poz. 97), stwierdzając że przesłanką skargi może być jedynie niezgodność z prawem oczywista, rażąca i przybierająca postać kwalifikowaną, a takie jej rozumienie jest zgodne z art. 77 ust. 1 Konstytucji.

Sąd Okręgowy dokonał wykładni przepisu art. 322 k.p.c. na tle okoliczności ustalonych w sprawie i stanowisko swoje właściwie uzasadnił, jak też wyjaśnił przyczyny zastosowania go oraz nieadekwatności oparcia rozstrzygnięcia tylko na stanowiskach wyrażonych przez biegłych. Przyjęte kryteria niemożliwości ścisłego udowodnienia wysokości żądania, o jakiej mowa w art. 322 k.p.c., były następstwem wszechstronnego rozważenia wszystkich realiów sprawy oraz logicznej poprawności wnioskowania, w tym przyjęcia, że niemożność udowodnienia wysokości dochodzonego roszczenia, usprawiedliwiająca zastosowanie art. 322 k.p.c., miała charakter obiektywny. Uwzględniały również zapatrywania Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 26 stycznia 1976 r.,

I CR 954/75; z dnia 24 marca 2000 r., I CKN 559/98; z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 3/00, niepublikowane).

Nie było podstaw do uznania, że wykładnia i zastosowanie tego uregulowania zostały dokonane przez Sąd Okręgowy w sposób oczywiście i rażąco wadliwy, czy też noszący cechy dowolności, ponieważ mieściły się w granicach przyznanej sądowi swobody orzekania. Nie pozostawały w sprzeczności z utrwalonymi w literaturze i orzecznictwie zasadami oraz standardami orzekania. Odmienne stanowisko skarżącego w tych kwestiach stanowi nieuzasadnioną polemikę z wywodami zaskarżonego wyroku. Zaprezentował on własną interpretację przepisu będącą wynikiem subiektywnego przekonania o zasadności powództwa w większym rozmiarze od przyjętego w wyroku. Zastrzeżenia odnoszące się do rozmiaru obniżenia wartości ruchomości oznaczonych w opiniach biegłych (nie o 60%, ale do 60%) nie zostały poparte żadnymi argumentami.

Zgodnie z art. 424⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi celem wyeliminowania skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywiście bezzasadność skargi oznacza, że objęte nią orzeczenie, w granicach zaskarżenia i w granicach podstaw (art. 424¹⁰ k.p.c.), nie budzi zastrzeżeń. Jeżeli z treści skargi już przy pierwszej kwalifikacji wynika faktyczny brak możliwości jej uwzględnienia, to Sąd Najwyższy może już na wstępie stwierdzić, że powołane podstawy albo nie miały miejsca albo też nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia, które w wyniku tego uznać trzeba za zgodne z prawem. Analiza wniesionej skargi, w świetle jej podstawy i motywów kwestionowanego wyroku, wskazuje na to, że jest ona oczywiście bezzasadna, ponieważ wskazana w niej podstawa nie miała miejsca.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania zainicjowanego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wynika z zasady przewidzianej w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.

jw

kc